

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTARUANNE 31. DETSEMBRIL 2024 LÖPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

EESTI PANGA FINANTSSEISUNDI ÜLEVAADE

KAPITAL JA RESERVID

Eesti Panga kapitali ja reserve maht oli 2024. aasta 31. detsembri seisuga 485,8 miljonit eurot. Üksikasjalik teave Eesti Panga kapitali ja reserve kohta on esitatud bilansi lisas kirjel 33 „Kapital ja reservid“.

ERALDIS FINANTSRIISKIDE KATTEKS

Riskihinnanguid arvesse võttes on Eesti Pank alates 2012. aastast teinud eraldisi finantsriskide katteks. Eraldise suurust ja jätkuvat vajalikkust hinnatakse igal aastal, ent sealjuures arvestatakse mitut tegurit. Riskihinnang põhineb riski kandvate varade riskiväärtuste arvutustel, mis omakorda arvestavad riski kandvate varade hulka, jooksva majandusaasta vältel realiseerunud riskide ulatust ning eelolevaks aastaks prognoositavat tulemust. 2023. aasta 31. detsembri seisuga ulatus finantsriskide katteks ette nähtud eraldis 90,8 miljoni euroni. Pank suurendas 2024. aastal riskieraldist 78,2 miljoni euro võrra ning 2024. aasta 31. detsembri seisuga kasvas eraldise summa 169 miljoni euroni. Vaata ka bilansi lisa kirjet 30 „Riskieraldised“.

ERALDIS EESTI KROONIDE VAHETAMISE KOHUSTUSE TÄITMISEKS

Euro kasutuselevõtust on möödunud 13 aastat ja seniajani on ringlusest tagasi tulemata ligi 43,5 miljoni euro väärtuses Eesti kroone. Suure tõenäosusega kõiki emiteeritud kroone eurodeks ei vahetatagi, kuna osa neist on hävinud, osa aga jäetud mälestuseks. Seetõttu moodustati 2016. aastal kroonide eurodeks vahetamise jaoks sihtotstarbeline eraldis summas 29,6 miljonit eurot. Eraldisest rahastatakse kroonide tulevase vahetustehinguid. Alates eraldise moodustamisest on Eesti kroone kaheksa aasta jooksul tagastatud 2,3 miljoni euro väärtuses. Eesti kroonide vahetuse summad on väikesed ja vähenevad igal aastal. Tulenevalt eraldise kasutuse prognoosist otsustas juhatus 2023. aasta 31. detsembril vähendada Eesti kroonide vahetuskohustuse eraldist 90% võrra ja kanda tulusse 24,8 miljonit eurot. 2024. aastal kasutati eraldist Eesti kroonide tagastamise tõttu summas 169 969 eurot (2023. aastal 165 516 eurot) ning 2024. aasta 31. detsembri seisuga on eraldise summa 2,6 miljonit eurot. Vaata ka bilansi lisa kirjet 31 „Muud eraldised“.

ÜMBERHINDLUSKONTOD

Kulla, valuuta ja väärtpaberitega seotud realiseerimata kasumit ei kajastata tulude-kulude aruandes tuluna ning see kantakse ümberhindluskontodele Eesti Panga bilansi kohustuste poolel. Neil kontodel olevaid varasid kasutatakse selleks, et vähendada hindade ja/või vahetuskursside edasise ebasoodsa arengu mõju panga finantstulemusele. Seega saab selliste finantspuhvrite abil tugevdada panga võimet finantsriskidele vastu panna. Kulla, valuuta ja väärtpaberite ümberhindluskontode kogusumma oli 2024. aasta detsembri lõpu seisuga 60,7 miljonit eurot (2023. aastal 82,7 miljonit eurot). Vaata lähemalt arvestuspõhimõtteid käsitlevat lisa ja bilansi lisa kirjet 32 „Ümberhindluskontod“.

2024. AASTA FINANTSTULEMUS

2024. aastal oli Eesti Panga puhaskasum 74,1 miljonit eurot (2023. aastal 0 eurot).

2024. aasta puhas intressitulu oli –157,7 miljonit eurot (2023. aastal –204,8 miljonit eurot). Suured intressikulud tulenesid endiselt pankade üleõhoiuste makstavatest intressidest. Vaata lähemalt tulude-kulude aruande lisa kirjet 34 „Puhas intressitulu“. 2024. aastal oli investeerimisportfelli tootlus positiivne. Head tulemust aitasid saavutada nii aktsia- kui ka võlakirjaportfell. Finantstehingute ja allahindluste puhastulem oli 64,1 miljonit eurot (2023. aastal –9,4 miljonit eurot). Vaata lähemalt tulude-kulude aruande lisa kirjet 35 „Finantstehingute ja allahindluste puhastulem“. Eesti Pank sai 2024. aastal monetaartulu jaotusest netotulemina 257,4 miljoni euro ulatuses tulu (2023. aastal 287,3 miljonit eurot). Vaata lähemalt tulude-kulude aruande lisa kirjet 36

„Monetaartulu puhastulem“. Aktsiatelt ja osalustelt saadi tulu 12,5 miljonit eurot (2023. aastal 12,8 miljonit eurot), sh dividende investeringutelt 9,5 miljonit eurot (2023. aastal 9,8 miljonit eurot). Vaata lähemalt tulude-kulude aruande lisa kirjet 38 „Tulu aktsiatelt ja osalustelt“.

Eesti Panga tegevuskulu kokku (sh amortisatsioon) kasvas 2023. aasta 25,6 miljonilt eurolt 2024. aastal 27,2 miljonile eurole. Suuremad kulutused tehti töötasudele ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale. Vaata lähemalt tulude-kulude aruande lisa kirjet 40 „Personalikulu“, kirjet 41 „Halduskulu“, kirjet 42 „Pangatähtede tootmise teenused“ ja kirjet 43 „Muud kulud“.

RISKID

Eesti Pangas on juurutatud riskide juhtimise süsteem, mis hõlmab kõiki panga protsesse ja võimaldab käsitleda erisuguseid riske. Riskijuhtimise eesmärk on vähendada juhuslike sündmuste kahjulikku mõju panga eesmärkide saavutamisele. Selleks on riskijuhtimine integreeritud muu hulgas investeerimise, planeerimise, eelarvestamise ja juhtimisaruandluse protsessidesse.

Riskide aruandlus ja analüüs näitavad, et väliskeskkonnast tulenevad riskid on ikka veel suured. Panga hinnangul kriitiliste tegevuste võimalike katkestuste mõju vähendamiseks ja tegevuse jätkuvuse tagamiseks on koostatud talitluspidevuse plaanid. Välisaudiitorid hindavad panga riskijuhtimist korrapäraselt.

Eesti Panga endiselt suured finantsriskid tulenevad peamiselt finantsturgude volatiilsusest ning suurest bilansimahust. Viimane tuleneb varaostukava ja pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava raames tehtud väärtpapieristudest.

Eesti Panga varasid mõjutavad mitmesugused riskid, nagu turu-, krediidi- ja likviidsusrisk. Eesti Panga finantsriskide hindamiseks kasutatakse nii riskiväärtuse (*value at risk*) kui ka eeldatava puudujäägi (*expected shortfall*) riskihinnanguid. Riske hallatakse pidevalt, seades investeringutele erinevaid riskilimiite ning tõhustades ettevaatusabinõusid (näiteks rakendades nelja silma printsiipi, hoides lahus otsustus- ja kontrollifunktsioonid jne).

Mitterahapoliitiliste investeringute riske mõõdetakse võimaluse korral riskiväärtusega. Eesti Panga juhatuse kinnitatud normportfell määrab Eesti Panga investeringute üldise riskitaluvuse. Praegu koosneb normportfell võlakirjadest ja fondiinvesteringutest. Juhatuse määrab koos normportfelliga ka aktsepteeritava valuutariski suuruse. Võlakirjaportfelli valuutariski maandatakse osaliselt valuuta forvardtehingutega. Riske, mida ei mõõdetata riskiväärtusega, piiratakse koguliselt või mõne muu parameetri abil. Tehingupoolte riski hallatakse lepingutega. Investeerimisvara haldamisel lubatud finantsinstrumentide nimekirja kinnitab Eesti Panga president. Lubatud riskide piiridesse mahtumist kontrollib riskihalduse allosakond.

Peale reservihaldusest tulenevate riskide sõltuvad Eesti Panga varad rahapoliitiliste tehingute riskidest. Rahapoliitiliste tehingute haldamise riskiraamistik töötatakse ühiselt välja Euroopa Keskpankade Süsteemi riskijuhtimise komitees, mille liikmed on euroala riikide keskpankade, sh Eesti Panga esindajad. Raamistik näeb näiteks ette tingimused tehingupooltele, rahapoliitiliste operatsioonide tagatiseks toodavatele varadele, ostukavade raames ostetavatele finantsinstrumentidele jms. Koosõlas EKPSi ja EKP põhikirja artikliga 32.4 peavad eurosüsteemi riikide keskpangad rahapoliitiliste operatsioonide ning väärtpapierituruprogrammi ja laiendatud varaostukava raames (v.a valitsuste võlakirjad) hoitavate väärtpapierite realiseeruvaid kahjumeid täies ulatuses jagama proportsionaalselt EKP kapitali sisse makstud osadega.¹⁹

¹⁹ EKPSi ja EKP põhikirja artikli 29 kohaselt märgivad liikmesriikide keskpangad vastavalt kapitalivõtmele oma osa EKP kapitalis. Kapitalivõtme arvestamisel võetakse võrdses osas arvesse liikmesriikide osa Euroopa Liidu elanikkonnas ja sisemajanduse koguproduktis. Osakaalu korrigeeritakse iga viie aasta järel või siis, kui muutub EKPSi kuuluvate riikide keskpankade koosseis. Kuna euroalavälistel liikmesriikidel ei ole kapitalivõtme alusel jaotatavale EKP kasumile ja kahjumile õigust, on Eesti Panga osalus EKP riskide jagamises alates 2024. aasta 1. jaanuarist 0,2980% (2023. aastal 0,2794%).

JUHATUSE KINNITUS 31. DETSEMBRIL 2024 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE

Juhatus kinnitab, et vastutab Eesti Panga 31. detsembril 2024 lõppenud majandusaasta raamatupidamise aastaaruande koostamise eest.

Eesti Panga raamatupidamise aastaaruanne on koostatud Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artikli 26.4 alusel kehtestatud eeskirjade kohaselt kooskõlas Euroopa Keskpanga nõukogu 14. novembri 2024. aasta suunisega (EL) 2024/2941 raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis (EKP/2024/31) (uuesti sõnastatud) ning Eesti Panga seadusega. Osades, mida EKP suunised ei reguleeri, on lähtutud Eesti finantsaruandluse standardi nõuetest. Raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Eesti Panga vara, kohustusi ja kapitali ning majandustegevuse tulemust.

Raamatupidamise aastaaruande koostamine eelmises lõigus kirjeldatud nõuete kohaselt eeldab juhatuselt hinnanguid, mis mõjutavad Eesti Panga varasid ja kohustusi aruande kuupäeva seisuga ning tulusid ja kulusid aruandeperioodil. Need hinnangud põhinevad kättesaadaval infol Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga. Raamatupidamise aastaaruandes kajastatud majandustehingute lõplikud tulemused võivad erineda juhatusel antud hinnangutest.

Raamatupidamise aastaaruande on 18. märtsil 2025 digitaalselt allkirjastanud kõik sellel päeval juhatusse kuulunud liikmed.

Madis Müller	Eesti Panga president, juhatuse esimees
Ülo Kaasik	Eesti Panga asepresident, juhatuse liige
Veiko Tali	Eesti Panga asepresident, juhatuse liige

BILANSS SEISUGA 31. DETSEMBER 2024

tuhandetes eurodes

	Kirje	31.12.2024	31.12.2023*
VARAD			
Kuld ja nõuded kullas	1	20 717	15 410
Välisväeringus nõuded euroalaväliste residentide vastu		1 968 956	2 328 556
Nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu	2	495 626	483 616
Pankade saldod, väärtpaberiinvesteeringud ja muud välisvarad	3	1 473 330	1 844 940
Välisväeringus nõuded euroala residentide vastu	4	231 427	143 920
Eurodes nõuded euroalaväliste residentide vastu	5	359 153	267 692
Muud eurodes nõuded euroala krediitiasutuste vastu	6	232	240
Euroala residentide eurodes väärtpaberid		9 408 976	10 456 842
Rahapoliitika eesmärgil hoitavad väärtpaberid	7	9 318 431	10 456 842
Muud väärtpaberid	8	90 546	0
Eurosüsteemisesed nõuded		3 587 939	1 355 805
Kapitaliosalus Euroopa Keskpangas	9	103 500	95 252
Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded	10	120 890	113 648
TARGETiga seotud nõuded	11	2 075 787	0
Netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis	12	1 029 855	858 769
Muud eurosüsteemisesed nõuded (neto)	13*	257 907	288 135
Muud varad		112 672	112 070
Materiaalne ja immateriaalne põhivara	14	15 853	13 830
Muud finantsvarad	15	234	234
Viitlaekumised ja ettemakstud kulud	16	67 500	88 767
Mitmesugused muud varad	17	29 085	9 239
VARAD KOKKU		15 690 072	14 680 535

* 2023. aasta andmed on korrigeeritud (vt „Muudatused aastaaruande kirjete esitusviisis“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Märkus. Bilansi lisa tabelites esitatud vahe- ja kogusummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida kõikide arvude summaga.

Selgitused lk 94–114 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

tuhandetes eurodes

	Kirje	31.12.2024	31.12.2023*
KOHUSTUSED			
Ringluses olevad pangatähed	18	4 352 063	4 027 773
Rahapoliitiliste operatsioonidega seotud eurodes kohustused euroala krediidasutuste ees		9 896 569	8 793 139
Arvelduskontod (sh kohustusliku reservi katmiseks)	19	359 425	398 529
Hoiustamise püsivõimalus	20	9 537 143	8 394 611
Muud eurodes kohustused euroala krediidasutuste ees	21	0	95 004
Eurodes kohustused teiste euroala residentide ees	22	37 462	191 569
Valitsussektor		12 304	170 443
Muud kohustused		25 159	21 125
Eurodes kohustused euroalaväliste residentide ees	23	23	24
Välisvääringus kohustused euroala residentide ees	24	114 785	205 056
Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikute (SDR) vastaskirje	25	370 606	359 172
Eurosüsteemisisesed kohustused		0	212 385
TARGETiga seotud kohustused	26*	0	212 385
Muud kohustused		126 438	134 285
Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused	27	26 380	6 191
Viitvõlad ja ettemakstud tulud	28	12 719	41 643
Mitmesugused muud kohustused	29	87 338	86 452
Eraldised		171 581	93 700
Riskieraldised	30	169 000	90 829
Muud eraldised	31	2 581	2 871
Ümberhindluskontod	32	60 717	82 668
Kapital ja reservid	33	485 759	485 759
Kapital		271 445	271 445
Reservid		214 314	214 314
Aruandeaasta kasum		74 070	0
KOHUSTUSED KOKKU		15 690 072	14 680 535

* 2023. aasta andmed on korrigeeritud (vt „Muudatused aastaaruande kirjete esitusviisis“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Märkus. Bilansi lisa tabelites esitatud vahe- ja kogusummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida kõikide arvude summaga.

Selgitused lk 94–114 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

2024. AASTA TULUDE-KULUDE ARUANNE

tuhandetes eurodes

	Kirje	2024	2023
Puhas intressitulu	34	-157 664	-204 847
Intressitulu		410 854	355 071
Intressikulu		-568 517	-559 918
Finantstehingute ja allahindluste puhastulem	35	64 098	-9 408
Realiseeritud kasum finantstehingutest		77 071	-2 496
Finantsvarade allahindlused		-12 973	-6 912
Monetaartulu puhastulem	36	257 352	287 340
Puhastulu teenustasudelt ja muudelt tasudelt	37	559	303
Tulu aktsiatelt ja osalustelt	38	12 500	12 837
Muud tulud	39	2 571	26 786
Personalikulud	40	-15 185	-13 996
Halduskulu	41	-8 336	-7 816
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum	14	-1 678	-1 623
Pangatähtede tootmise teenused	42	-657	-439
Muud kulud	43	-1 319	-1 892
Kasum enne kandeid eraldistesse		152 240	87 245
Kanded eraldistesse	30	-78 171	-87 245
Aruandeaasta kasum		74 070	0

Märkus. Tulude-kulude aruande lisa tabelites esitatud vahe- ja kogusummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida kõikide arvude summaga.

Selgitused lk 94–114 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOOSTAMISEL KASUTATUD ARVESTUSPÕHIMÕTTED

ÜLDPÕHIMÕTTED

Eesti Panga (edaspidi pank) raamatupidamise aastaaruanne on koostatud Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artikli 26.4 alusel kehtestatud eeskirjade kohaselt kooskõlas Euroopa Keskpanga nõukogu 14. novembri 2024. aasta suunisega (EL) 2024/2941 raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis (EKP/2024/31) (uuesti sõnastatud) ning Eesti Panga seadusega. Osades, mida EKP suunised ei reguleeri, on lähtutud Eesti finantsaruandluse standardi nõuetest. Eesti finantsaruandluse standard on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev avalikkusele suunatud finantsaruandluse nõuete kogum, mille põhinõuded kehtestatakse Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusega. Seda kogumit täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid.

Raamatupidamise aastaaruande koostamine eeldab juhatuse hinnanguid Eesti Panga varasid ja kohustusi ning aruandeperioodi tulusid ja kulusid mõjutavate asjaolude kohta bilansikuupäeva seisuga. Need hinnangud põhinevad raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga kättesaadaval teabel Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta.

Eesti Pank ei koosta rahavoogude aruannet, kuna Eesti Panga kui keskpanga rolli arvestades ei pakuks rahavoogude aruande avaldamine finantsaruande lugejatele olulist ega asjakohast teavet.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui puudub viide mõnele teisele ühikule.

Bilansikirjed on rühmitatud residentsuse (euroala, mitteeuroala) ja valuuta (euro, muud valuutad) järgi. Eraldi ridadel tuuakse välja rahapoliitikaga seotud nõuded ja kohustused.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud soetusmaksumuse põhimõttest lähtudes, välja arvatud juhtudel, mida on lähemalt selgitatud järgnevates arvestuspõhimõtetes.

VARAD JA KOHUSTUSED

Varad ja kohustused kajastatakse bilansis, kui on tõenäoline, et pank saab varast või kohustusest tulevikus majanduslikku kasu või kahju; peaaegu kõik varade ja kohustustega seotud riskid ning õigused on üle võetud; vara või kohustuse väärtust ja sellest tekkivat tulu või kulu saab usaldusväärset mõõta.

FINANTSVARAD JA -KOHUSTUSED

Finantsvarad hõlmavad raha, lepingulist õigust saada teiselt poolelt raha või muud finantsvara, ja lepingulist õigust vahetada teise poolega finantsvara eelduslikult kasulikel tingimustel. Finantskohustused hõlmavad lepingulist kohustust tasuda teisele poolele raha või muu finantsvaraga või vahetada teise poolega finantsvara eelduslikult kahjulikel tingimustel.

Finantsvara võetakse esialgu arvele soetusmaksumuses, mis on selle finantsvara eest makstud tasu õiglane väärtus. Finantskohustus võetakse esialgu arvele soetusmaksumuses, mis on selle eest saadud tasu õiglane väärtus. Finantsvara ja -kohustust arvestatakse edaspidi selle tüübist tulenevalt turuväärtuses, soetusmaksumuses või korrigeeritud soetusmaksumuses. Turuväärtuse all mõistetakse summat, mille eest informeeritud, mitteseotud ja huvitatud pooled vahetavad varasid või arveldavad kohustusi. Turuväärtuses kajastatavat finantsvara hinnatakse ümber igal bilansipäeval.

Korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil kajastatav finantsvara hinnatakse alla, kui on tõenäoline, et selle kaetav väärtus on bilansilisest väärtusest väiksem. Olulise finantsvara väärtuse langust hinnatakse iga objekti puhul eraldi. Väärtuse langust hinnatakse kogumina niisuguse finantsvara puhul, mis ei ole individuaalselt oluline ja mille korral ei ole otseselt teada, et selle väärtus on langenud. Finantsvara allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi tulude-kulude aruandes kuluna.

VÄLISVÄÄRINGUS TOIMUNUD TEHINGUTE KAJASTAMINE

Välisvääringus nomineeritud finantsinstrumentidega tehtud tehingud (v.a võlakirjatehingud) kajastatakse tehingupäeval bilansivälistel kontodel. Arvelduspäeval pööratakse bilansivälised kanded ümber ja tehingud kajastatakse bilansis. Välisvaluuta ost ja müük mõjutavad välisvaluuta netopositsiooni tehingupäeval ja realiseeritud müügitulem arvutatakse samuti tehingupäeval. Välisvääringus nomineeritud finantsinstrumentidelt kogunenud intress ning üle- või alakurss arvutatakse ja kirjendatakse iga päev. Need summad mõjutavad iga päev ka välisvaluuta positsiooni.

Välisvääringus nomineeritud varad ja kohustused konverteeritakse eurodeks bilansipäeval kehtiva EKP vahetuskursi alusel. Tulud ja kulud konverteeritakse tehingu kajastamise päeval kehtiva EKP vahetuskursi alusel. Bilansiliste ja bilansiväliste instrumentide ning välisvaluutavarade ja -kohustuste ümberhindlus toimub väärtingute kaupa.

Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) arvestusühik (SDR) määratakse valuutakorvi alusel. Eesti Pangale kuuluvate IMFi arvestusühikute ümberhindamiseks arvutati SDRi väärtus viie väärtingu (USA dollar, euro, Jaapani jeen, Suurbritannia nael ja Hiina renminbi) vahetuskursside kaalutud summana eurosse seisuga 31. detsember 2024.

2024. ja 2023. aasta 31. detsembril kasutati järgmisi valuutakursse:

	31.12.2024	31.12.2023
USD	1,0389	1,1050
GBP	0,82918	0,86905
JPY	163,06	156,33
CNY	7,5833	7,8509
SDR	0,797194	0,822571

KULD

Kulla väärtust hinnatakse aasta lõpu turuhinna alusel, eristamata hinna ja valuuta ümberhindluse erinevusi. 31. detsembril 2024 lõppenud aastal hinnati kulla väärtust sama aasta 31. detsembril kehtinud euro ja USA dollari vahetuskursi põhjal arvutatud kullaunsi eurohinna alusel.

VÄÄRTPABERID

Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid

Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavaid väärtpabereid kajastatakse amortiseeritud soetusmaksumuses, mida väärtuse languse korral korrigeeritakse.

Muud väärtpaberid

Turukõlblikke väärtpabereid (v.a rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid) ja muid samalaadseid varasid hinnatakse konkreetsete väärtpaberite kaupa bilansipäeval kehtinud keskmiste turuhindade või asjakohase tulukõvera alusel. 31. detsembril 2024 lõppenud aasta puhul kasutati sama aasta 31. detsembril kehtinud keskmisi turuhindu.

TULUDE KAJASTAMINE

Tulud ja kulud on kajastatud tulude-kulude aruandes arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Välisvaluuta, kulla ja väärtpaberite müügist saadud realiseeritud kasum ja kahjum arvutatakse vastava vara keskmise hinna alusel ning seda kajastatakse tulude-kulude aruandes.

Realiseerimata kasumit ei kajastata tulude-kulude aruandes, vaid bilansis kirjel „Ümberhindluskontod“.

Realiseerimata kahjum kajastatakse aasta lõpu seisuga tulude-kulude aruandes kirjel „Finantsvarade allahindlused“, kui see ületab vastaval ümberhindluskontol kajastatud eelnevate perioodide ümberhindluskasumit. Ühe valuuta-, väärtpaberi- ja kullapositsiooni realiseerimata kahjumit ei tasaarvestata teise valuuta-, väärtpaberi- ega kullapositsiooni realiseerimata kasumiga. Kui mis tahes valuuta-, väärtpaberi- või kullapositsiooni puhul tuvastatakse aasta lõpus realiseerimata kahjum, vähendatakse selle keskmist hinda, et see vastaks aasta lõpu vahetuskursile või turuhinnale.

Ostetud väärtpaberite üle- ja alakursse kajastatakse osana intressitulust ning amortiseeritakse igapäevaselt väärtpaberi eluea lõpuni.

Rahapoliitiliste operatsioonide intressitulud ja -kulud esitatakse netona bilansi (alam)kirjete kaupa.

PÖÖRDTEHINGUD

Repotehingud ehk väärtpaberite müügi- ja tagasiostutehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel võetud laenuna, st väärtpabereid kajastatakse bilansis varana ning tagasiostusumma kohustusena.

Pöördrepotehingud ehk väärtpaberite ostu- ja tagasimüügitehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel antud laenuna. Pöördrepotehingute tagatiseks olevaid väärtpabereid ei kajastata panga bilansis.

INVESTEERINGUD AKTSIATESSE

Investeeringud aktsiatesse on kajastatud turuväärtuses, kui seda saab usaldusväärselt hinnata. Aktsiate turuväärtust ei saa usaldusväärselt hinnata, kui aktsiatega aktiivselt ei kaubelda ning nende väärtuse usaldusväärse hindamiseks pole alternatiivseid meetodeid. Kõnealusel juhul kajastatakse aktsiad soetusmaksumuses, mida väärtuse languse korral korrigeeritakse. Aktsiate müügitulu ja -kulu on kirjendatud tulude-kulude aruandes pärast seda, kui kõik müügingimused on täidetud. Dividenditulu on kajastatud perioodi tuluna.

PÕHIVARA

Põhivaraks peetakse varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 10 000 eurost. Põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest põhivara kasutuselevõtuga otseselt seotud väljaminekutest. Põhivarana on bilansis kajastatud maa, hooned, hoonete tehnosüsteemid, infotehnoloogia riistvara, tarkvara ja muu pikaajalise kasutuseaga vara. Samuti kajastatakse põhivara hulgas põhivara eest tehtud ettemakseid.

Maa ja kunsti- ning kultuurivara soetusmaksumust ei amortiseerita. Lähtudes varade eeldatavast kasutuseast, arvestatakse ülejäänud põhivaralt kulumit lineaarsel meetodil allpool esitatud kulumimäärade kohaselt.

	Põhivara	Aastad	Määr
Hooned		33	3%
Hoone osad		10–33	3–10%
Tehnoseadmed		10	10%
Riistvara		5	20%
Tarkvara		2–10	10–50%
Mootorsõidukid		4–8	12,5–25%
Inventar		5–10	10–20%
sh rahatöötlemis- ja turvaseadmed		5–15	7–20%

Tarkvara kulumimäärade eristamise vajadus tuleneb erineva kasuliku tööeaga rakendustarkvara kasutuselevõtust.

Hilisemaid väljaminekuid materiaalse põhivara objektile kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et pank saab tulevikus varaobjektiga seotud majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Jooksvad hooldus- ja remonditööd kajastatakse perioodikuluna.

FINANTSRISKIDE KATMISEKS TEHTUD ERALDISED

Keskpanga tegevust arvestades võib pank moodustada bilansis eraldise finantsriskide katmiseks. Panga juhatus otsustab eraldise suurendamise või vähendamise panga riskipositsiooni põhjendatud hinnangu alusel. Riskieraldist kasutatakse ümberhindluskontodega katmata kahjude katmiseks juhatuse kinnitatud mahus. Kui riskidele antud hinnangu tagajärjel eraldise suurust vähendatakse, siis kajastatakse vähendatavat summat aruandeperioodi tuluna.

FINANTSINSPEKTSIOONIGA SEOTUD NÕUDED JA KOHUSTUSED

Eesti Panga bilansis on nõue finantsinspektsiooni vastu Eesti Panga osutatud teenuste ja käibevara hankimise eest ning kohustus seoses finantsinspektsiooni arvelduskontoga Eesti Pangas.

BILANSIVÄLISED INSTRUMENDID

Välisvaluutainstrumendid, st välisvaluuta forvardtehingud, valuutavahetustehingute forvardosad ja muud välisvaluutainstrumendid, mis hõlmavad ühe valuuta vahetamist teise vastu tulevasel kuupäeval, arvatakse kursivahest tuleneva kasumi ja kahjumi arvutamisel välisvaluuta netopositsiooni hulka. Hetke- ja tähtpäevakursi vahet käsitletakse nii ostu kui ka müügi puhul tekkepõhiselt intressikohustuse või -nõudena.

Intressimäära futuurlepingute marginaalide igapäevaseid muutuseid kajastatakse tulude-kulude aruandes.

TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

Tingimuslike kohustustena avalikustatakse aastaaruande lisades lubadused, garantiid ja muud kohustused, mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, kuid mille realiseerumise tõenäosus on panga juhtkonna hinnangul väiksem kui mitterealiseerumise tõenäosus.

BILANSIPÄEVAJÄRGSED SÜNDMUSED

Varade ja kohustuste positsioone korrigeeritakse sündmuste korral, mis ilmnesid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega ja/või mõjutavad oluliselt varade ja kohustuste olukorda bilansipäeval. Olulised bilansipäevajärgsed sündmused, mis ei mõjuta varade ega kohustuste olukorda bilansipäeval, avaldatakse aastaaruande lisas.

RINGLUSES OLEVAD PANGATÄHED

Europangatähti lasevad ringlusse EKP ja euroala riikide keskpangad, kes koos moodustavad eurosüsteemi.²⁰ Ringluses olevate europangatähtede koguväärtus jaotatakse eurosüsteemi riikide keskpankade vahel iga kuu viimasel tööpäeval vastavalt pangatähtede jaotamise alusele.²¹

EKP-le jaotatud osa ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest on 8%. Ülejäänud 92% on jaotatud eurosüsteemi riikide keskpankadele vastavalt nende kapitaliosalusele EKPs. Eesti Panga osa eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud pangatähtede koguväärtusest on avaldatud bilansi kohustuste poolel kirjel „Ringluses olevad pangatähed“.

Pangatähtede jaotamise aluse kohaselt eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud europangatähtede väärtuse ja keskpankade tegelikult ringlusse lastud europangatähtede väärtuse erinevust kajastatakse eurosüsteemisiseste saldodena. Need nõuded või kohustused²² avaldatakse allkirjel „Eurosüsteemisiseseid saldod: netonõuded/netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis“ (vt „Eurosüsteemisiseseid saldod“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

Eurosüsteemis europangatähtede jaotamisest tulenevaid eurosüsteemisiseseid saldodid korrigeeritakse eurosularahale ülemineku aasta²³ ja sellele järgneva viie aasta jooksul, et vältida suuri muutusi riikide keskpankade tuludes eelnevate aastatega võrreldes. Korrigeerimisel võetakse arvesse erinevust vaatlusalusel perioodil²⁴ eurosüsteemi riikide keskpankade ringlusse lastud pangatähtede keskmise väärtuse ja nende pangatähtede keskmise väärtuse vahel, mis neile sel perioodil EKP kapitali märkimise aluse järgi oleks jaotatud. Korrigeerimisi vähendatakse aasta-aastalt kuni eurosularaha kasutuselevõtule järgnenud kuuenda aasta esimese päevani, kui tulu pangatähtedelt jaotatakse täielikult proportsionaalselt eurosüsteemi riikide keskpankade EKP kapitali sissemakstud osadega. Nendelt saldodelt saadav intressitulu ja -kulu tasaarveldatakse EKP kaudu ja avaldatakse tulude-kulude aruandes kirjel „Puhas intressitulu“.

EUROMÜNDID

Emiteeritud euromüntide nimiväärtus kajastatakse bilansis kohustuste poolel allkirjel „Mitmesugused muud kohustused“. Emiteeritud meenemüntide nimiväärtust ei kajastata bilansis kohustusena, kuna nende tagasi-ostmise tõenäosus on väga väike ning nende väärismetalli väärtus ületab nominaalväärtust.

20 EKP 13. detsembri 2010. aasta otsus (EKP/2010/29) europangatähtede emiteerimise kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 35, 9.2.2011, lk 26).

21 Pangatähtede jaotamise alus – protsentuaalne väärtus, mis tuleneb EKP osa arvessevõtmisest europangatähtede koguväljalaskes ja kapitali märkimise aluse kohaldamisest riikide keskpankade osale selles kogusummas.

22 EKP 3. novembri 2016. aasta otsus (EKP/2016/36) eurot rahaühikuna kasutavate liikmesriikide keskpankade emissioonitulu jaotuse kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 347, 20.12.2016, lk 26).

23 Eurosularahale ülemineku aasta on aasta, kui europangatähed saavad liikmesriigis seaduslikuks maksevahendiks.

24 Vaatlusperiood on 24 kuu pikkune ajavahemik, mis algab 30 kuud enne päeva, kui europangatähed saavad vaadeldavas liikmesriigis seaduslikuks maksevahendiks.

Meenemüntide müügist saadud tulu kajastatakse tulude-kulude aruandes tekkepõhiselt.

EUROOPA KESKPANGA KASUMI VAHEJAOTUS

EKP nõukogu otsuse kohaselt tuleb EKP emissioonitulu, mis tekib 8% europangatähtede jaotamisest EKP-le, ja EKP tulu, mis tekib väärtpaberituruprogrammi (SMP), pandikirjade kolmanda ostukava (CBPP3), varaga tagatud väärtpaberite ostukava (ABSPP), avaliku sektori väärtpaberite ostukava (PSPP) ning pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise ostukava (PEPP) raames ostetud väärtpaberitelt, täies ulatuses jaotada eurosüsteemi riikide keskpankadele samal majandusaastal, kui see tekib. Kui EKP nõukogu ei otsusta teisiti, jaotab EKP selle tulu järgneva aasta jaanuaris kasumi vahejaotuse käigus.²⁵ Jaotatakse kogu tulu, välja arvatud juhul, kui EKP aasta puhaskasum on väiksem kui saadud tulu. Jaotatavat tulu võidakse vähendada juhul, kui EKP nõukogu teeb otsuse moodustada eraldi finantsriskide katmiseks. EKP nõukogu võib ka otsustada, et kulud, mida EKP on kandnud seoses europangatähtede emiteerimise ja käitlemisega, kaetakse ringluses olevatelt europangatähtedelt saadud tulust.

Eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud tulu avaldatakse tulude-kulude aruandes kirjel „Tulu aktsiatelt ja osalustelt“.

EUROSÜSTEEMISESED SALDOD

Eurosüsteemisisesed nõuded, mis tulenevad Eesti Panga kapitaliosalusest EKPs, esitatakse kirjel „Kapitaliosalus Euroopa Keskpangas“. Nimelt hõlmab see bilansikirje i) riikide keskpankade sissemakseid EKP märgitud kapitali, ii) riikide keskpankade tasutud netosummasid nende osade suurenemise tõttu EKP omakapitali väärtuses²⁶ tulenevalt kõigist eelmistest kohandustest EKP kapitali märkimise aluses ja iii) sissemakseid kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 48.2 seoses nende liikmesriikide keskpankadega, kelle suhtes kehtestatud erandid on tühistatud.

Eurosüsteemisisesed saldod, mis tulenevad eurosüsteemiga liituvate riikide EKP-le üle kantud välisvaluutareservidest, nomineeritakse eurodes ja esitatakse kirjel „Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded“.

Eurosüsteemis europangatähtede jaotamisest tulenevad eurosüsteemisisesed saldod esitatakse ühtse netovara või -kohustusena kirjel „Netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis“ või „Netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis“ (vt „Ringluses olevad pangatähed“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

Eurosüsteemisisesed saldod tulenevad valdavalt Euroopa Liidus tehtavatest piiriülestest maksetest, mis arveldatakse keskpangarahas eurodes. Enamasti algatavad neid tehinguid erasektori üksused (st krediidasutused, ettevõtted ja üksikisikud). Tehingud töödeldakse TARGETi²⁷ kaudu ja nende põhjal tekivad vastastikku saldod Euroopa Liidu keskpankade TARGETi kontodel. EKP ja riikide keskpankade tehtud maksed mõjutavad samuti neid kontosid. Kõik arveldused koondatakse automaatselt ja kohandatakse nii, et need moodustaksid iga riigi keskpanga positsiooni EKP suhtes. Liikumised TARGETi kontodel kajastuvad iga päev EKP ja riikide keskpankade raamatupidamises. Euroala riikide keskpankade eurosüsteemisisesed nõuete ja kohustuste positsioonid EKP suhtes, mis tulenevad nende osalusest TARGETis, esitatakse bilansis varade või kohustuste positsioonina kirjetel „TARGETiga seotud nõuded“ või „TARGETiga seotud kohustused“.

Muud eurodes nomineeritud eurosüsteemisisesed saldod (nt EKP kasumi vahejaotus keskpankadele, monetaartulu jaotamine) esitatakse bilansis ühtse varade või kohustuste netopositsioonina kirjetel „Muud eurosüsteemisisesed nõuded (neto)“ või „Muud eurosüsteemisisesed kohustused (neto)“.

25 EKP 15. detsembri 2014. aasta otsus (EKP/2014/57) Euroopa Keskpanga tulu vahepealse jaotamise kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 53, 25.2.2015, lk 24).

26 Omakapitali väärtus hõlmab kõiki EKP reserve, ümberhindluskontosid ja reservidega samaväärsed eraldisi, millest on maha arvatud varasematest perioodidest üle kantud kahjum. Kui kapitali märkimise alust kohandatakse majandusaasta jooksul, hõlmab omakapitali väärtus ka kohandamise kuupäevaks akumuleeritud EKP netokasumit või netokahjumit.

27 Üleeuroopaline automatiseeritud reaalaajaline brutoarvelduste kiirülekandesüsteem.

MUUDATUSED AASTAARUANDE KIRJETE ESITUSVIISIS

Euroopa Keskpannga 14. novembri 2024. aasta uue suunisega (EL) 2024/2941 raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis (EKP/2024/31) (uuesti sõnastatud) muudeti bilansi ja tulude-kulude aruande skeeme. Nende muudatuste eesmärk oli suurendada läbipaistvust ja finantsaruannete teabeväärtust.

TARGETiga seotud nõudeid ja kohustusi kajastati varem koos muude eurosüsteemisestest nõuete ja kohustustega ridadel „Muud eurosüsteemisestest nõuded (neto)“ või „Muud eurosüsteemisestest kohustused (neto)“. Nüüd kajastatakse TARGETiga seotud nõudeid ja kohustusi eraldi ridadel „TARGETiga seotud nõuded“ või „TARGETiga seotud kohustused“. 2023. aasta numbreid on vastavalt korrigeeritud.

Korrigeerimise tulemusel muutus 2023. aasta bilansimaht, kuna varem esitati TARGETiga seotud kohustused bilansis muude eurosüsteemisestest nõuetega saldeeritult varade poolel. Nüüd esitatakse TARGETiga seotud kohustused eraldi real bilansi kohustuste poolel.

tuhandetes eurodes

	Kirje	Esialgne 31.12.2023	Korrigeerimine	Korrigeeritud 31.12.2023
Eurosüsteemisestest nõuded		1 143 419	212 385	1 355 805
Muud eurosüsteemisestest nõuded (neto)	13	75 750	212 385	288 135
VARAD KOKKU		14 468 149	212 385	14 680 535
Eurosüsteemisestest kohustused		0	212 385	212 385
TARGETiga seotud kohustused	26	0	212 385	212 385
KOHUSTUSED KOKKU		14 468 149	212 385	14 680 535

BILANSI LISA

KIRJE 1 – KULD JA NÕUDED KULLAS

Eesti Panga kullareservide väärtusest annab ülevaate alljärgnev tabel.

	31.12.2024	31.12.2023
Kuld (untsides)	8250,171	8250,171
Untsi turuhind (eurodes)	2511,069	1867,828
Ümberhindlus (tuhandetes eurodes)	13 529	8 222
Turuväärtus (tuhandetes eurodes)	20 717	15 410

Eesti Panga kullareservide väärtus eurodes kasvas tänu kulla turuhinna (eurodes) tõusule (vt bilansi lisa kirje 32 „Ümberhindluskontod“).

KIRJE 2 – NÕUDED RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI VASTU

Nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu sisaldavad IMFi arvestusühiku (SDR) kontot IMFis, reservpositsiooni IMFis ning PRGT ja RST laenusid.

	tuhandetes eurodes	
	31.12.2024	31.12.2023
SDRi konto IMFis	375 378	361 162
Reservpositsioon IMFis	76 344	79 905
Osalus IMFis	305 649	296 469
IMFi konto nr 1	-229 305	-216 564
PRGT ja RST laenud	43 904	42 549
Kokku	495 626	483 616

SDRi konto Rahvusvahelises Valuutafondis

IMFi igale liikmesriigile avatakse SDRi konto, mida kasutatakse laenu tehingute ja mitmesuguste muude operatsioonide korral. SDRi kontol kajastatakse IMFi liikmesriikidele välisreservide toetuseks ja ülemaailmse likviidsuse suurendamiseks jagatud SDRre (vt bilansi lisa kirje 25 „Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikute (SDR) vastaskirje“).

2021. aasta lõpus liitus Eesti Pank SDRide vabatahtliku kauplemisskorpusega. 2024. aastal tehti selle raames üks tehing, mille tulemusel vähenes SDRi konto maht 1,8 miljoni SDRi võrra. SDRide väärtuse suurenemine eurodes oli tingitud SDRide kallinemisest euro suhtes 2024. aastal ning aasta jooksul saadud intressitulust.

Reservpositsioon Rahvusvahelises Valuutafondis

Eesti Pank esindab Eesti Vabariiki Rahvusvahelises Valuutafondis. IMFi igale liikmesriigile on kehtestatud kvoot, mis määrab tema osaluse (liikmemaksu) suuruse ja hääleõiguse IMFis. Rahvusvahelise Valuutafondi liikmeks olek on kajastatud varades ja võrdub liikmesriigi kvoodiga. Eesti Vabariigi kvoot Rahvusvahelises Valuutafondis oli 2024. aasta lõpul 243,6 miljonit SDRi.

Reservpositsiooni IMFis moodustab kvoodi ja IMFi konto nr 1 netosumma. Reservpositsiooni suurus mõjutab Eesti Vabariigi osalemist IMFi finantstehingute plaanis (FTP). Reservpositsiooni vähenemise põhjus 2024. aastal oli FTP laenude tagasimakse summas 4,9 miljonit SDRi (2023. aastal suurenes FTP laenude väljamaksete tõttu 4 miljoni SDRi võrra). Eesti on IMFi finantstehingute plaanis osalenud alates 2012. aastast.

PRGT ja RST laenud

2023. aastal otsustas Eesti Pank, et hoiustab osa 2021. aastal Eestile jagatud SDRidest IMFi vaestele riikidele soodustingimustel laenamise fondi (*Poverty Reduction and Growth Trust*, PRGT) ja struktuursete makromajanduslike väljakutsete lahendamiseks, eelkõige kliimainvesteeringuteks pikaajalist finantseerimist pakkuvasse uude IMFi fondi (*Resilience and Sustainability Trust*, RST). SDRide väärtuse suurenemine eurodes oli tingitud SDRide kallinemisest euro suhtes 2024. aastal.

KIRJE 3 – PANKADE SALDOD, VÄÄRTPABERIINVESTEERINGUD JA MUUD VÄLISVARAD

Kirjel 3 kajastatakse välisvääringus pangakontode jääke euroalavälistes krediidasutustes, USA dollarites nomineeritud aktsia- ja võlakirjafondide, tähtajalisi hoiuseid ning USA, Austraalia, Kanada dollarites ning Suurbritannia naelades nomineeritud investeringuid euroalaväliste residentide väärtpaberitesse. Investeringute õiglase väärtus määratakse aktiivsetel turgudel noteeritud hindade alusel.

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Võlakirjad	1 227 912	1 343 956
Võlakirjafondid	179 517	177 072
Aktsiafondid	41 120	237 278
Tähtajalised hoiused	24 256	22 353
Arvelduskontod	524	64 281
Kokku	1 473 330	1 844 940

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
USD	724 288	1 021 240
CAD	281 538	284 837
AUD	267 662	291 604
GBP	199 793	183 500
JPY	23	63 741
NZD	14	14
CHF	10	2
SEK	1	1
Kokku	1 473 330	1 844 940

KIRJE 4 – VÄLISVÄÄRINGUS NÕUDED EUROALA RESIDENTIDE VASTU

Kirjel 4 kajastatakse välisvääringus pöördreposit, aktsiafonde ja pangakontode jääke euroala krediidasutustes.

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Pöördreposit	114 785	143 179
Aktsiafondid	113 885	0
Arvelduskontod	2 757	741
Kokku	231 427	143 920

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
USD	116 280	400
GBP	114 841	143 237
CAD	177	141
AUD	123	134
JPY	7	7
Kokku	231 427	143 920

KIRJE 5 – EURODES NÕUDED EUROALAVÄLISLISE RESIDENTIDE VASTU

2024. aasta 31. detsembri seisuga hõlmas see kirje investeringuid võlakirjafondidesse 359,2 miljoni euro väärtuses (2023. aastal 267,7 miljonit eurot).

KIRJE 6 – MUUD EURODES NÕUDED EUROALA KREDIIDIASUTUSTE VASTU

2024. aasta 31. detsembri seisuga hõlmas see kirje arvelduskontode saldosisid eurodes euroala krediidi-asutustes 231 733 euro väärtuses (2023. aastal 239 936 euro väärtuses).

KIRJE 7 – RAHAPOLIITIKA EESMÄRGIL HOITAVAD VÄÄRTPABERID

Kirjel kajastatakse väärtpabereid, mis Eesti Pank on omandanud pandikirjade kolmanda ostukava (CBPP3) raames, avaliku sektori väärtpaberite ostukava (PSP) raames ning pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise ostukava (PEPP) raames.

	Algus-kuupäev	Lõppkuupäev	Otsus	Kõlblikud väärtpaberid ¹
Varaostukava				
Pandikirjade kolmas ostukava	2014. a oktoober	2023. a juuni	EKP/2020/8 (koos muudatustega)	Euroala residentide pandikirjad
Avaliku sektori väärtpaberite ostukava	2015. a märts	2023. a juuni	EKP/2020/9	Võlakirjad, mille on emiteerinud euroala riikide keskvalitsused, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või euroalal asuvad rahvusvahelised organisatsioonid ja mitmepoolsed arengupangad
Pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorraline varaostukava				
Pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorraline varaostukava	2020. a märts	2024. a detsember	EKP/2020/17 (koos muudatusega)	Kõik varaostukava raames kõlblikud varaliigid

1) Konkreetsete ostukavade kõlblikuskriteeriumeid on täpsemalt selgitatud EKP nõukogu otsustes.

2024. aastal jätkus varaostukava portfelli (APP)²⁸ vähenemine, kuna eurosüsteem ei ole alates 2023. aasta juulist enam aegumistähtajani jõudnud väärtpaberitelt laekuvaid põhiosa tagasimakseid reinvesteerinud.²⁹

Pärast EKP nõukogu 2023. aasta detsembri otsust³⁰ jätkas eurosüsteem erakorralise varaostukava (PEPP)³¹ puhul 2024. aasta esimesel poolel aegumistähtajani jõudnud väärtpaberitelt laekuvate põhiosa tagasimaksete reinvesteeringut täies ulatuses. Aasta teisel poolel vähenes PEPPi portfell keskmiselt 7,5 miljardi euro võrra kuus, kuna eurosüsteem ei reinvesteerinud kõiki aegumistähtajani jõudnud väärtpaberitelt laekuvaid põhiosa tagasimakseid. Erakorralise varaostukava raames tehtavad reinvesteeringud lõpetati 2024. aasta lõpus.

Kõigi nende ostukavade raames ostetud väärtpabereid hinnatakse amortiseeritud soetusmaksimumuses, väärtpaberite allahindlus tehakse väärtuse languse korral (vt „Väärtpaberid“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Eesti Pangale kuuluvate väärtpaberite amortiseeritud soetusmaksimumused ja turuväärtused³² (mida ei kajastata bilansis ega tulude-kulude aruandes ning mis esitatakse vaid teavitamise eesmärgil) on järgmised:

	31.12.2024		31.12.2023	
	Amortiseeritud soetusmaksimum	Turuväärtus	Amortiseeritud soetusmaksimum	Turuväärtus
Avaliku sektori väärtpaberite ostukava	5 198 387	4 700 346	6 137 188	5 549 220
Pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorraline ostukava	3 720 005	3 313 658	3 921 283	3 442 332
Pandikirjade kolmas ostukava	400 038	397 533	398 372	385 959
Kokku	9 318 431	8 411 537	10 456 842	9 377 511

28 Lisateavet varaostukava kohta saab EKP veebisaidilt.

29 Vt 2023. aasta 15. juuni pressiteade EKP nõukogu otsuste kohta.

30 Vt 2023. aasta 14. detsembri pressiteade EKP nõukogu otsuste kohta.

31 Lisateavet erakorralise varaostukava kohta saab EKP veebisaidilt.

32 Turuväärtused on ligikaudsed ja tuletatakse turunoteeringute alusel. Kui turunoteeringud ei ole kättesaadavad, siis arvutatakse turuväärtused eurosüsteemi sisemudelite abil.

EKP nõukogu hindab regulaarselt nende ostukavade raames ostetud väärtpaberitega seotud finantsriske. Varade väärtuse langust kontrollitakse igal aastal, võttes arvesse andmeid aasta lõpu seisuga, ning tulemused kiidab heaks EKP nõukogu. Seejuures hinnatakse varade väärtuse languse näitajaid iga ostukava puhul eraldi. Kui täheldatakse väärtuse languse näitajaid, tehakse lisaanalüüs, et kinnitada, et väärtuse langus pole väärtpaberite rahavoogusid mõjutanud.

Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.4 peavad eurosüsteemi riikide keskpangad varaostukavade raames hoitavate väärtpaberite (v.a valitsuse võlakirjad) realiseeruvaid kahjumeid täies ulatuses jagama proportsionaalselt EKP kapitali sisse makstud osadega.

Tänavuste väärtuse languse testide tulemuste põhjal ei ole Eesti Pank 2024. aastal oma rahapoliitilistes portfellides hoitavate väärtpaberite suhtes kahjumit kajastanud.

KIRJE 8 – MUUD VÄÄRTPABERID

2024. aasta 31. detsembri seisuga hõlmas see kirje eurodes nomineeritud investeringuid euroala residentide võlakirjadesse 90,5 miljoni euro väärtuses (2023. aastal 0 eurot).

KIRJE 9 – KAPITALIOSALUS EUROOPA KESKPANGAS

Kirjel 9 kajastatakse Eesti Panga osalust EKPs. EKPSi põhikirja artikli 28 järgi on EKPSi liikmesriikide keskpangad ainsad EKP kapitali märkijad. Märgitava kapitali arvutamise alus on kapitaliosaluse määr, mis on kehtestatud EKPSi põhikirja artikli 29 kohaselt; seda korrigeeritakse iga viie aasta järel või siis, kui muutub EKPSi kuuluvate riikide keskpankade koosseis.

Eesti Panga puhul hõlmab see bilansikirje i) sisse makset EKP märgitud kapitali, ii) Eesti Panga tasutud netosummat tema osa suurenemise tõttu EKP omakapitali väärtuses tulenevalt kõigist eelmistest kohandustest EKP kapitali märkimise aluses ja iii) sisse makseid kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 48.2.

EKPSi põhikirja artikli 29 kohaselt iga viie aasta järel toimuva kapitalivõtme korrigeerimise tulemusel muutusid 1. jaanuaril 2024 liikmesriikide keskpankade EKP märgitud kapitali osakaalud. Eesti Panga osa EKP märgitud kapitalis suurenes 0,2291%-lt 0,2437%-le.

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Sissemakstud kapital	26 381	24 800
Eesti Panga osa EKP omakapitalis	77 120	70 452
Kokku	103 500	95 252

Korrigeeritud kapitalivõtme alusel tehti ümberarvestus Euroopa Liidu riikide keskpankade EKP-le makstavate põhikapitali ja omakapitali summades. Ümberarvestuse tulemusena tasus Eesti Pank EKP-le täiendava osa põhikapitali summas 1,6 miljonit eurot ja osa EKP reservidest, ümberhindluskontodest ning EKP riskieraldistest vastavalt oma kapitaliosalusele EKPs summas 6,7 miljonit eurot.

KIRJE 10 – VÄLISVALUUTARESERVIDE ÜLEKANDMISEGA SAMAVÄÄRSED NÕUDED

Kirjel 10 kajastatakse Eesti Panga nõudeid, mis tulenevad eurosüsteemiga liitumisel EKP-le üle kantud välisvaluutareservidest. Kõnealune välisvaluutareserv koosnes 85% ulatuses Jaapani jeenidest ja 15% ulatuses kullast. Nõuded on nomineeritud eurodes nende ülekanndmise ajal kindlaks määratud väärtuse alusel. EKPSi põhikirja artikli 30.2 kohaselt on need summad fikseeritud vastavalt riikide keskpankade osakaalule EKP märgitud kapitalis. Välisvaluutas üle kantud nõuetelt makstav intress arvutati iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt, arvestamata kulda, millelt intressi ei maksta.

Kapitalivõtme korrigeerimise tulemusena tasus Eesti Pank 2. jaanuaril 2024 EKP välisvaradesse täiendava osa, 7,2 miljonit eurot, ja 2024. aasta 31. detsembri seisuga oli nõude summa 120,9 miljonit eurot (2023. aastal 113,6 miljonit eurot).

KIRJE 11 – TARGETIGA SEOTUD NÕUDED

Sellel kirjel kajastatakse Eesti Panga TARGETi konto saldo (vt „Eurosüsteemisesed saldod“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). 2024. aasta lõpus oli saldo 2,076 miljardit eurot. TARGETi saldole makstav intress arvutati iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt. 2023. aasta lõpus oli Eesti Panga TARGETi konto saldo negatiivne ja kajastati kirjel 26 „TARGETiga seotud kohustused“.

KIRJE 12 – NETONÕUDED SEOSSES EUROPANGATÄHTEDE JAOTAMISEGA EUROSÜSTEEMIS

Kirje 12 hõlmab Eesti Panga nõudeid eurosüsteemi vastu seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis (vt „Ringluses olevad pangatähed“ ja „Eurosüsteemisesed saldod“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas ja bilansi lisa kirje 18 „Ringluses olevad pangatähed“).³³

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Europangatähtede korrigeerimine	1 408 564	1 209 114
EKP pangatähed (8%)	-378 709	-350 345
Kokku	1 029 855	858 769

Nõuetelt makstav intress arvutati iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt.

KIRJE 13 – MUUD EUROSÜSTEEMISESED NÕUDED (NETO)

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Monetaartulu ümberjaotamine	257 412	287 484
Eelmiste aastate monetaartulu korrigeerimine	-180	-23
Muud eurosüsteemisesed nõuded	675	675
Kokku	257 907	288 135

Kirjel 13 kajastatakse netonõudeid, mis tulenevad peamiselt eurosüsteemi riikide keskpankadelt kogutava ja neile jaotatava monetaartulu vahest (vt tulude-kulude aruande lisa kirje 36 „Monetaartulu puhastulem“).

KIRJE 14 – MATERIAALNE JA IMMATERIAALNE PÕHIVARA

	<i>tuhandetes eurodes</i>					
Soetusmaksumus	Hooned	Riistvara	Tarkvara	Muu põhivara	Mootorsõidukid	Kokku
Jääk 2023. aasta lõpul	28 728	3 821	5 854	6 336	10	44 748
Soetatud	1 140	290	543	1 497	24	3 494
Maha kantud, müüdüd	-195	-157	-309	-33	0	-693
Jääk 2024. aasta lõpul	29 673	3 954	6 088	7 800	34	47 549
Akumuleeritud kulum						
Jääk 2023. aasta lõpul	19 356	3 314	3 863	5 557	10	32 100
Arvestatud	711	250	460	250	6	1 678
Vähendatud	-131	-157	-309	-33	0	-629
Jääk 2024. aasta lõpul	19 937	3 408	4 015	5 774	16	33 149
Jääkväärtus						0
Jääk 2023. aasta lõpul	9 372	507	1 991	779	0	12 649

33 Eurosüsteemi europangatähtedega seoses valitud arvestusmetoodika kohaselt jaotatakse EKP-le ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest iga kuu 8%. Ülejäänud 92% ringluses olevate europangatähtede väärtusest jaotatakse iga kuu riikide keskpankadele, kusjuures riikide keskpangad kajastavad bilansis oma europangatähtede osatähtsust EKP kapitali sissemakstud osa kohaselt. Eespool nimetatud arvestusmetoodika järgi riigi keskpangale jaotatud europangatähtede väärtuse ja ringlusse lastud europangatähtede erinevust kajastatakse kirjel „Eurosüsteemisesed netonõuded/netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis“.

tuhandetes eurodes

Soetusmaksumus	Hooned	Riistvara	Tarkvara	Muu põhivara	Mootorsõidukid	Kokku
Jääk 2024. aasta lõpul	9 737	547	2 073	2 026	18	14 400
Ettemaks põhivara eest						
Jääk 2023. aasta lõpul	301	14	866	0	0	1 182
Jääk 2024. aasta lõpul	44	49	1 360	0	0	1 453
Kokku põhivara						
Jääk 2023. aasta lõpul	9 673	521	2 857	779	0	13 830
Jääk 2024. aasta lõpul	9 781	595	3 434	2 026	18	15 853

Põhivara soetati 2024. aastal 3 494 400 euro eest (2023. aastal 1 543 918 euro eest). Hoonete hangete raames lõpetati Estonia pst 13 vana pangasaali ümberehitus ja renoveeriti eri hoonete aknaid. Riistvarahanked olid seotud võrguseadmete ja serverarvutite täiendamisega. Tarkvarahangetest olid suurimad Euroopa keskpankade süsteemi ühised tarkvarad, väärtpaberituru osaliste registri arendus ja statistikatarkvara litsentsid. Muudest põhivara hangetest moodustas suurema osa ümberehitatud pangasaali sisustus.

KIRJE 15 – MUUD FINANTSVARAD

Kirjel 15 kajastatakse Rahvusvaheliste Arvelduste Panga ja SWIFTi aktsiaid.

Eesti Pangal on Rahvusvaheliste Arvelduste Pangas 214 aktsiat (200 hääleõigusega aktsiat) soetusmaksumusega 217 118 eurot (vt lisa kirje 45 „Tingimuslikud kohustused“) ja viis SWIFTi aktsiat soetusmaksumusega 17 150 eurot. 2024. aastal kirjel muutusi ei olnud.

KIRJE 16 – VIITLAEKUMISED JA ETTEMAKSTUD KULUD

Kirjel 16 on kajastatud finantsinstrumentide tekkepõhiseid intresse ning mitmesuguseid ettemakseid teenuste eest. Samuti kajastatakse sellel kirjel nõue finantsinspektsiooni vastu Eesti Panga osutatud teenuste ja käibevara hankimise eest.

tuhandetes eurodes

	31.12.2024	31.12.2023
Intressinõuded	63 689	85 471
Võlakirjad	38 648	42 177
Eurosüsteemisesed saldod	17 890	13 474
Tuletistehingud	3 967	25 904
IMF	2 742	3 338
Pöördrepotehingud	412	561
Tähtajalised hoised ja arvelduskontod	24	10
Laenud	5	7
Ettemakstud kulud	1 725	1 573
Nõuded finantsinspektsiooni vastu	1 721	1 258
Muud nõuded	365	465
Kokku	67 500	88 767

KIRJE 17 – MITMESUGUSED MUUD VARAD

tuhandetes eurodes

	31.12.2024	31.12.2023
Valuutavahetustehingud	27 820	7 755
Eesti Panga töötajate laenud	1 167	1 438
Muud varad	98	45
Kokku	29 085	9 239

Eesti Panga töötajatele on antud kinnisvaraga tagatud eluasemelaene maksimaalselt 30 aastaks. Enne 2012. aastat välja antud eluasemelaenude intressimäär on krediidasutustele makstav hoiustamise püsivõimaluse intressimäär, millele lisandub riskimarginaal, kuid kokku mitte üle intressimäära ülempiiri. Hoiustamise püsivõimaluse intressimäär oli võrdne EKP hoiuseintressimääraga, mis 2024. aastal oli vahemikus 3 kuni 4% (2023. aastal 2 kuni 4%). Intressimäära ülempiir on kahekordne EKP põhilistele refinantseerimisoperatsioonidele kohaldatav intressimäär. Alates 2012. aastast välja antud eluasemelaenude intressimäär on kuue kuu euribor, millele lisandub 0,5%, kuid kokku mitte üle intressimäära ülempiiri. Alates 2014. aasta juunikuust välja antud eluasemelaenude intressimäär on kuue kuu euribor, millele lisandub 1,25%. Alates 2015. aasta 1. juulist ei ole Eesti Panga töötajatele enam laenu antud.

Kirjel kajastatakse aasta lõpuks lõpetamata valuutavahetustehingute saldod (vt lisa kirje 44 „Tuletistehingud“). Need tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse eurodesse ümber bilansipäeval kehtiva vastava valuuta keskmise kursi alusel, võrreldes seda euroväärtusega, milles tehinguid esialgu kajastati (vt „Bilansivälised instrumendid“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

KIRJE 18 – RINGLUSES OLEVAD PANGATÄHED

Kirje 18 kajastab Eesti Panga osa ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest (vt „Ringluses olevad pangatähed“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Eesti Panga tegelikult ringlusse lastud europangatähtede koguväärtus on väiksem kui pangatähtede jaotamise aluse kohaselt Eesti Pangale jaotatud europangatähtede väärtus. Erinevusest tulenevat nõuet kajastatakse bilansi kirjel 12 „Netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis“.

		<i>tuhandetes eurodes</i>	
	Kirje	31.12.2024	31.12.2023
Europangatähed		3 322 208	3 169 004
Europangatähtede korrigeerimine	12	1 408 564	1 209 114
EKP pangatähed (8%)	12	-378 709	-350 345
Kokku		4 352 063	4 027 773

KIRJE 19 – ARVELDUSKONTOD (SH KOHUSTUSLIKU RESERVI KATMISEKS)

Kirjel 19 on kajastatud Eesti krediidasutuste arvelduskontod Eesti Pangas, välja arvatud krediidasutuste vahendid, mis ei ole vabalt kasutatavad; need on eraldi välja toodud kohustuste kirjel 21 „Muud eurodes kohustused euroala krediidasutuste ees“. Alatest 21. detsembrist 2022 kuni 19. septembrini 2023 maksti neile saldodele intressi vastavalt hoiustamise püsivõimaluse intressimääradele. 27. juulil 2023 otsustas EKP nõukogu, et alates 20. septembrist 2023 on intressimäär 0%.

2024. aasta lõpus oli krediidasutuste arvelduskontode saldo 359,4 miljonit eurot (2023. aastal 398,5 miljonit eurot).

KIRJE 20 – HOIUSTAMISE PÜSIVÕIMALUS

Kirjel 20 kajastatakse üleööhoiuseid, mida teevad pangad, kes saavad kasutada eurosüsteemi hoiustamise püsivõimalust eelnevalt kindlaksmääratud intressimääraga, mis 2024. aastal oli vahemikus 3 kuni 4% (2023. aastal vahemikus 2 kuni 4%).

2024. aasta lõpus oli pankade üleööhoiuste saldo 9,537 miljardit eurot (2023. aastal 8,395 miljardit eurot).

KIRJE 21 – MUUD EURODES KOHUSTUSED EUROALA KREDIIDIASUTUSTE EES

Kirjel 21 kajastatakse krediidasutuste sihtotstarbelised vahendid (vt bilansi lisa kirje 19). 2024. aasta 31. detsembri seisuga ei olnud sellel kirjel saldosisid. 2023. aasta lõpus oli saldo 95 miljonit eurot.

KIRJE 22 – EURODES KOHUSTUSED TEISTE EUROALA RESIDENTIDE EES

Kirje 22 sisaldab peamiselt rahandusministeeriumi, finantsinspektsiooni ja tagatisfondi Eesti Pangas avatud arvelduskonto saldod. Nende kontode saldo oli 2024. aasta lõpus 37,5 miljonit eurot (2023. aastal

191,6 miljonit eurot). Nendele arvestati intresse kord kuus arvelduskonto päeva jäägi alusel vastavalt €STR–20bp (*euro short-term rate*) intressimäärale.

KIRJE 23 – EURODES KOHUSTUSED EUROALAVÄLISTE RESIDENTIDE EES

Kirjel 23 kajastatakse euroalaväliste residentide hoiuseid eurodes. 2024. aasta 31. detsembri seisuga oli nende hoiuste summa 23 445 eurot (2023. aastal 23 832 eurot).

KIRJE 24 – VÄLISVÄÄRINGUS KOHUSTUSED EUROALA RESIDENTIDE EES

Kirjel 24 kajastatakse USA dollarites nomineeritud repotehinguid euroala residentidega. 2024. aasta 31. detsembri seisuga oli nende tehingute saldo 114,8 miljonit eurot (2023. aastal 205,1 miljonit eurot).

KIRJE 25 – RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI ARVESTUSÜHIKUTE (SDR) VASTASKIRJE

Kirjel 25 kajastatakse kohustust IMFi vastu, mis tuleneb IMFi 2009. aasta 7. augusti otsusest suurendada kõigile liikmesriikidele suunatud SDRide emissiooni. Eesmärk oli liikmesriikide välisreserve toetades suurendada ülemaailmset likviidsust. SDRide jagamise tulemusena sai Eesti 61 965 241 SDRi. 2021. aasta 2. augustil otsustas IMF suurendada kõigile liikmesriikidele suunatud SDRide emissiooni. Eesmärk oli suurendada globaalset reserve likviidsust ja toetada nõrgemas majandusolukorras riike. SDRide jagamise tulemusena sai Eesti 233 479 644 SDRi (vt bilansi lisa kirje 2 „Nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu“). 2024. aasta 31. detsembri seisuga oli kirje saldo eurodes 370,6 miljonit eurot (2023. aastal 359,2 miljonit eurot). SDRide väärtuse suurenemine eurodes oli tingitud SDRide kallinemisest euro suhtes 2024. aastal.

KIRJE 26 – TARGETIGA SEOTUD KOHUSTUSED

Sellel kirjel kajastati 2023. aasta lõpus Eesti Panga TARGETi konto saldo summas 212,4 miljonit eurot (vt „Eurosüsteemisesed saldod“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). TARGETi saldole makstav intress arvutati iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt.

2024. aasta lõpus oli Eesti Panga TARGETi konto saldo positiivne ja seda kajastati kirjel 11 „TARGETiga seotud nõuded“.

KIRJE 27 – BILANSIVÄLISTE INSTRUMENTIDE ÜMBERHINDLUSEST TULENEVAD ERINEVUSED

Kirjel 27 kajastatakse aasta lõpuks lõpetamata valuutavahetustehingute ja valuutaforvardite ümberhindlusest tulenevaid muutusi (vt lisa kirje 44 „Tuletistehingud“). Nende muutuste summa oli 2024. aasta 31. detsembri seisuga 26,4 miljonit eurot (2023. aastal 6,2 miljonit eurot). Muutused tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval kehtiva vahetuskursi alusel, võrreldes väärtusega eurodes, mis saadakse tehingute konverteerimisel vastava välisvääringu keskmise maksumuse alusel kõnealusel päeval.

KIRJE 28 – VIITVÕLAD JA ETTEMAKSTUD TULUD

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Intressikohustused	7 682	35 981
Tuletistehingud	5 154	27 054
IMF	2 060	2 496
Repotehingud	405	718
Krediidiasutuste hoiused	62	486
Arvelduskontod	1	0
TARGET	0	3 361
Rahapoliitilised operatsioonid	0	1 865
Maksukohustused	1 334	1 456
Tasumata arved	1 161	1 905

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Puhkusereserv	841	793
Väljamaksmata töötasu	667	629
Muud kohustused	1 034	878
Kokku	12 719	41 643

Kirjel 28 kajastatakse finantsinstrumentide tekkepõhiseid intresse, millest suurema osa moodustavad tuletistehingute intressikohustused. Kirjel kajastatakse ka maksukohustusi ja bilansipäeval tähtaega ootavaid arveldamata kohustusi, millest suurema osa moodustavad tasumata arved Eesti Pangale osutatud teenuste eest.

KIRJE 29 – MITMESUGUSED MUUD KOHUSTUSED

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Euromündid	86 294	84 066
Lisatagatise nõudega laenud	1 032	2 349
Valuutaforvardtehingud	0	23
Muud kohustused	12	14
Kokku	87 338	86 452

Kirjel 29 kajastatakse peamiselt emiteeritud euromünte.

KIRJE 30 – RISKIERALDISED

Kirjel 30 kajastatakse finantsriskide katteks moodustatud eraldist (riskieraldis). Riskieraldise moodustamise eesmärk on katta rahapoliitiliste operatsioonide ja investeerimisvarade finantsriskid eraldistega. Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.4 peavad eurosüsteemi riikide keskpangad väärtpaberituruprogrammi raames, laiendatud varaostukava raames (v.a valitsuste võlakirjad) ning pandeemia majandusmõju ohjeldamise uue erakorralise varaostukava raames hoitavate väärtpaberite realiseeruvaid kahjumeid täies ulatuses jagama proportsionaalselt EKP kapitali sissemakstud osadega. Riskieraldise moodustamisel on lähtutud erinevatest riskihinnangutest (*value at risk, expected shortfall*). Eraldise suuruse määramisel on hinnatud nii rahapoliitiliste operatsioonide kui ka investeerimisportfelli riske, arvestades muuhulgas volatiilsuse kasvu turgudel ja ümberhindluskontode saldosid. 2023. aasta 31. detsembri seisuga oli üldise riskieraldise suurus 90,8 miljonit eurot. Eesti Pank suurendas 2024. aastal riskieraldist 78,2 miljoni euro võrra. 2024. aasta 31. detsembri seisuga oli riskieraldise summa kasvanud 169 miljoni euroni.

KIRJE 31 – MUUD ERALDISED

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Eesti kroonide vahetamise kohustus	2 581	2 751
Rahapoliitika eesmärgil hoitavate väärtpaberite allahindlus	0	120
Kokku	2 581	2 871

Kirjel 31 kajastatakse eraldist Eesti kroonide vahetamise kohustuse täitmiseks ja 2023. aasta lõpus kajastati ka rahapoliitika eesmärgil hoitavate väärtpaberite allahindlust.

2016. aastal tehti 29,6 miljoni euro suurune eraldis Eesti kroonide vahetamise kohustuse täitmiseks; see moodustas 66% vahetuskohustuse summast. Eraldise tegemisel lähtuti teiste keskpankade varasemast vahetuskohustuse täitmise statistikast. Eraldisest rahastatakse Eesti kroonide vahetamist eurode vastu. Alates eraldise moodustamisest 2016. aastal on Eesti kroone kaheksa aasta jooksul tagastatud 2,3 miljoni euro väärtuses. Eesti kroonide vahetuse summad on väikesed ja vähenevad aasta-aastalt. Tulenevalt eraldise kasutuse prognoosist otsustas juhatus 31. detsembril 2023, et Eesti kroonide vahetamise kohustuse eraldist vähendatakse 90% võrra ja tulusse kantakse 24,8 miljonit eurot (vt tulude-kulude aruande lisa kirje 39 „Muud tulud“). 2024. aastal vähendati eraldist Eesti kroonide tagastamise tõttu summas 169 969 eurot

(2023. aastal 165 516 eurot) ning 2024. aasta 31. detsembri seisuga on eraldise summa 2,6 miljonit eurot. Eesti krooni pangatähti ja münte saab keskpanga muuseumis eurodeks vahetada tähtajatult piiramatul koguses kursiga 1 EUR = 15,6466 EEK.

Kooskõlas EKP nõukogu otsusega ja vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 32.4 rahastavad rahapoliitilistest operatsioonidest tulenevate krediidiriskide katteks hoitavat eraldist kõik osalevate liikmesriikide keskpangad proportsionaalselt oma osaga EKP märgitud kapitalist selle aasta seisuga, mil esialgne väärtuse langus toimus. Võttes arvesse kõigi EKPSis osalevate liikmesriikide keskpankade 2023. aastal tehtud eraldisi, mis puudutavad rahapoliitiliste operatsioonidega seotud krediidiriske, kasutati 43 miljonit eurot, et katta kahjum, mis saadi 2024. aastal ühe eurosüsteemi keskpanga poolt pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise ostukava raames ostetud ja allahinnatud väärtpaberite müügist. Sellest summast 119 926 eurot kaeti Eesti Panga poolt 2023. aastal loodud eraldisega (vt tulude-kulude aruande lisa kirje 36).

KIRJE 32 – ÜMBERHINDLUSKONTOD

		<i>tuhandetes eurodes</i>	
	Kirje	31.12.2024	31.12.2023
Aktsiafondid		27 453	60 182
Välisvaluuta		14 976	171
Kuld	1	13 529	8 222
Võlakirjad		4 759	11 190
Võlakirjafondid		0	2 903
Kokku		60 717	82 668

Ümberhindluskontodel kajastatakse varade ja kohustuste realiseerimata tuludest tulenevaid ümberhindlusreserve. Aasta lõpu realiseerimata kulu kajastatakse tulude-kulude aruandes kirjel „Finantsvarade allahindlused“.

KIRJE 33 – KAPITAL JA RESERVID

Kapitalis ja reservides 2024. aastal muutusi ei olnud.

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	31.12.2024	31.12.2023
Põhikapital	100 000	100 000
Reservkapital	171 445	171 445
Erireserv	214 314	214 314
Kokku	485 759	485 759

Eesti Panga seaduse (EPS) paragrahvi 30 kohaselt suunatakse vähemalt 25% aastakasumist põhikapitali suurendamiseks kuni riigikogu poolt määratud summani.³⁴ Riigikogu poolt määratud summa on EPSis sätestatud põhikapitali suurus, milleks on 100 miljonit eurot.³⁵ Vähemalt 25% aastakasumist suunatakse Eesti Panga nõukogu otsusel reservkapitali täiendamiseks.³⁶ Eesti Panga nõukogu 28. aprilli 2015. aasta otsusega Eesti Panga 2014. aasta kasumi jaotamise kohta võrdsustus Eesti Panga reservkapital Eesti Panga põhikapitaliga. Reservkapitali võrdsustumisel põhikapitaliga otsustas riigikogu 12. aprillil 2016 jätkata Eesti Panga reservkapitali suurendamist 300 miljoni euroni. Pärast nimetatud eraldiste tegemist võidakse Eesti Panga nõukogu otsuse alusel eraldada osa kasumist sihtkapitalide ja -fondide moodustamiseks ja täiendamiseks. Ülejäänud osa kasumist kantakse riigieelarvesse. 2023. aastal oli Eesti Panga puhaskasum 0 ja seega kasumit ei jaotatud. 2024. aasta puhaskasum oli 74,1 miljonit eurot. Kasumi jaotamise otsustab Eesti Panga nõukogu aastaaruande kinnitamisel.

34 EPS § 30 lg 2.

35 EPS § 25 lg 2.

36 EPS § 30 lg 3.

TULUDE-KULUDE ARUANDE LISA

KIRJE 34 – PUHAS INTRESSITULU

tuhandetes eurodes

	Kirje	2024	2023
Puhas intressitulu		-157 664	-204 847
Intressitulu		410 854	355 071
Tuletistehingud		171 414	192 814
Eurosüsteemiseses saldod	36	153 541	76 946
Võlakirjad		57 622	59 109
IMF		15 758	14 726
Pöördrepitehingud		9 245	9 100
Võlakirjade laenamine		1 618	412
Tähtajalised hoiused		1 214	1 184
Arvelduskontod		210	110
Eesti Panga töötajate laenud		66	79
Muud intressitulud		165	590
Intressikulu		-568 517	-559 918
Eurosüsteemiseses saldod	36	-353 123	-311 805
Tuletistehingud		-182 885	-208 239
IMF		-13 976	-13 901
Repitehingud		-13 032	-14 667
Hoiused		-3 534	-8 755
Võlakirjad		-1 753	-2 285
Arvelduskontod		-27	-51
Muud intressikulud		-186	-215

tuhandetes eurodes

	Kirje	2024	2023
Eurosüsteemiseses intressitulud	36	153 541	76 946
TARGET		51 994	0
Rahapoliitika eesmärgil hoitavaid väärtpaberid		51 443	36 406
Pangatähtede jaotamine eurosüsteemis		44 707	34 636
Välisvaluutareservide ülekandmine		4 316	3 729
Rahapoliitilised operatsioonid		2	2 112
Muud intressitulud		1 078	63
Eurosüsteemiseses intressikulud	36	-353 123	-311 805
Rahapoliitilised operatsioonid		-350 826	-246 398
TARGET		-2 252	-65 407
Muud intressikulud		-45	0

KIRJE 35 – FINANTSTEHINGUTE JA ALLAHINDLUSTE PUHASTULEM

tuhandetes eurodes

	2024	2023
Finantstehingute ja allahindluste puhastulem	64 098	-9 408
Realiseeritud kasum finantstehingutest	77 071	-2 496
Aktsiafondid	75 468	2 536

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	2024	2023
Valuutakursi tulud/kulud	2 833	1 903
Võlakirjad	1 583	-6 850
Võlakirjafondid	223	0
Finantsvarahalduse kulu	-204	-158
Tuletistehingud	-2 832	72
Finantsvarade allahindlused	-12 973	-6 912
Võlakirjade realiseerimata kahjum	-11 200	-3 701
Võlakirjafondide realiseerimata kahjum	-980	0
Aktsiafondide realiseerimata kahjum	-740	0
Valuutakursi realiseerimata kahjum	-55	-3 253
Laenuportfelli allahindluse netomuutus	2	41

KIRJE 36 – MONETAARTULU PUHASTULEM

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	Kirje	2024	2023
Monetaartulu puhastulem		257 352	287 340
Monetaartulu ümberjaotamine	13	257 412	287 484
Eesti Panga kogutud monetaartulu		123 192	173 589
Eesti Pangale jaotatud monetaartulu		134 220	113 895
Eelmiste aastate monetaartulu korrigeerimine	13	-180	-23
Rahapoliitika eesmärgil hoitavate väärtpaberite allahindlus		120	-120

Eurosüsteemi riikide keskpankade 2024. aastal kogutud monetaartulu puhastulem oli kokku 45 miljardit eurot, mis sisaldab ka Eesti Panga osa. Eurosüsteemi kogutud monetaartulu jaotatakse riikide keskpankadele nende osa kohaselt EKP kapitali märkimise aluses. Eesti Panga 123,2 miljoni euro ulatuses kogutud monetaartulu ja Eesti Pangale jaotatud 134,2 miljoni euro suuruse monetaartulu erinevusest tekkis netotulemina 257,4 miljoni euro ulatuses tulu. Eesti Panga kogutud monetaartulu moodustavad eurosüsteemisesed intressitulud ja -kulud, mida kajastatakse kirjel 34 „Puhas intressitulu“. Eesti Pangale on jaotatud monetaartulu proportsionaalselt EKP kapitali sisse makstud osadega. Eesti Panga osatähtsus EKP sisse makstud kapitalis on 0,2980%.

Kirje sisaldab ka Eesti Panga osa realiseeritud kahjumist, mis tekkis 2024. aastal ühe eurosüsteemi keskpanga poolt pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise ostukava raames ostetud väärtpaberite müügist ja 2023. aastal rahapoliitiliste operatsioonide kahjude tarbeks tehtud eraldise vabastamisest (vt bilansi lisa kirje 31 „Muud eraldised“).

Eurosüsteemi iga riigi keskpanga monetaartulu tekib riigi keskpanga märgitud varade tegelikust aastatulist, millest on maha arvatud kulud kohustuste baasi kuuluvatelt kohustustelt.

Märgitud varad koosnevad järgmistest kirjetest: rahapoliitiliste operatsioonidega seotud laenud eurodes euroala krediitiasutustele, rahapoliitika eesmärgil hoitavad väärtpaberid, EKP-le välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded, eurosüsteemisesed netonõuded seoses TARGETi tehingutega, eurosüsteemisesed netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis, pikema kui üheaastase tähtajaga rahapoliitiliste operatsioonide kvartali lõpus kajastatud kogutud intressinõue, piiratud kogus riikide keskpankade kullavarudest proportsionaalselt nende EKP kapitali sisse makstud osadega.

Kohustuste baas koosneb põhiliselt järgmistest kirjetest: ringluses olevad pangatähed, rahapoliitiliste operatsioonidega seotud kohustused eurodes euroala krediitiasutuste vastu, eurosüsteemisesed netokohustused seoses TARGETi tehingutega, eurosüsteemisesed netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis, pikema kui üheaastase tähtajaga rahapoliitiliste

operatsioonide kvartali lõpus kajastatud kogutud intressikohustus. Kohustuste baasi kuuluvatelt kohustustelt makstav intress arvatakse kogutavast monetaartulust maha.

Iga riigi keskpanga monetaartulu määramiseks mõeldakse tegelikku tulu, mis tuleneb raamatupidamises kirjendatud märgitud varadest. Erandina ei peeta kulda tuluallikaks ning järgnevat peetakse tulu tekitavaks intressi piirmääraga, mida kasutati eurosüsteemi viimases põhilises refinantseerimisoperatsioonis: i) väärtpaberid, mida hoitakse 2. juuli 2009. aasta otsuse EKP/2009/16 (tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta) alusel rahapoliitika eesmärgil; ii) väärtpaberid, mida hoitakse 3. novembri 2011. aasta otsuse EKP/2011/17 (teise tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta) alusel rahapoliitika eesmärgil, ning iii) võlainstrumendid, mille on emiteerinud regionaalsed keskvalitsused, kohalikud omavalitsused ja tunnustatud asutused, ning asendusinstrumendid, mille on emiteerinud avaliku sektori mittefinantsettevõtted 3. veebruari 2020. aasta otsuse EKP/2020/9 (avaliku sektori varade järelturult ostmise kava kohta) või 24. märtsi 2020. aasta otsuse EKP/2020/17 (pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise ja ajutise varaostukava kohta) alusel.

Kui riigi keskpanga märgitud varade väärtus ületab kohustuste baasi väärtust või jääb sellele alla, siis erinevuse tasakaalustamiseks korrutatakse saadud tulemus iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmääraga ning arvestatakse monetaartulu jaotamisel aasta jooksul saadud tuluna või kuluna.

KIRJE 37 – PUHASTULU TEENUSTASUDELT JA MUUDELT TASUDELT

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	2024	2023
Puhastulu teenustasudelt ja muudelt tasudelt	559	303
Tulu teenustasudelt ja muudelt tasudelt	572	393
Arveldusteeninduse tulud	495	374
Trahvid, viivised ja muud tasud	78	18
Kulu teenustasudelt ja muudelt tasudelt	-13	-90
Komisjonitasud	-9	-86
Muud tasud	-4	-3

KIRJE 38 – TULU AKTSIATELT JA OSALUSTELT

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	2024	2023
Tulu aktsiatelt ja osalustelt	12 500	12 837
Dividendid aktsia- ja võlakirjafondidelt	9 487	9 827
Dividendid osalusest IMFis	2 916	2 936
Rahvusvaheliste Arvelduste Panga dividendid	97	74

Kirje hõlmab peamiselt dividenditulu aktsia- ja võlakirjafondidelt.

KIRJE 39 – MUUD TULUD

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	2024	2023
Muud tulud	2 571	26 786
Finantsinspektsiooni hüvitatavad kulud	1 335	1 106
Tulu meenemüntide ja numismaatiliste toodete müügist	837	575
Varahalduse tulu	247	210
Euromeenemüntide vahetamise kohustus	134	108
Tulu vara müügist	3	2
Renditulu	2	8
Eesti kroonide vahetamise kohustus	2	24 760
Muud tulud	11	17

Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga koostööprotokolli kohaselt tasub inspeksioon Eesti Pangale osutatud tugiteenuste eest iga kuu 100% tugiteenuste hinnast. Eesti Pank osutab finantsinspeksioonile infotehnoloogia- ja raamatupidamisteenust ning kinnisvara- ja haldusteenust. Inspeksioon hüvitab neile soetatud põhivara amortisatsioonikulu.

Varahalduse tuludes kajastatakse Eesti Pangale makstavat teenustasu tagatisfondi vahendite investeerimise eest. Rendituludes kajastatakse Eesti Panga koolituskeskuse renditulusid.

Muudes tuludes kajastati 2023. aastal tulu, mis saadi Eesti kroonide vahetamise kohustuse eraldise vähendamisest (vt bilansi lisa kirje 31 „Muud eraldised“).

KIRJE 40 – PERSONALIKULU

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	2024	2023
Personalikulu	-15 185	-13 996
Töötasu	-11 003	-10 057
Sotsiaalmaks	-3 746	-3 450
Hüvitised ja soodustused	-351	-411
Töötuskindlustusmaks	-84	-78

Hüvitiste ja soodustuste kuludes kajastatakse peamiselt pensionihüvitisi ja mitmesuguseid toetusid.

Eesti Panga töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale oli 2024. aastal 232,4 töötajat (2023. aastal 229,5 töötajat).

KIRJE 41 – HALDUSKULU

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	2024	2023
Halduskulu	-8 336	-7 816
Infotehnoloogia hoolduskulu	-3 424	-2 978
Kinnisvara remondi- ja halduskulu	-1 409	-1 675
Finantsvara halduskulu	-1 386	-1 358
Avalike suhete ja trükiste kulu	-419	-400
Lähetuskulu	-382	-348
Majandusuuringute kulu	-344	-220
Koolituskulu	-265	-210
Bürookulud	-198	-176
Side- ja transpordikulu	-63	-59
Õigusteeninduse, -ekspertiisi ja kohtukulu	-57	-41
Muud halduskulud	-390	-353

Halduskulude suurenemine 2024. aastal oli peamiselt tingitud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia hoolduskulude kasvust. Infotehnoloogia hoolduskuludes kajastatakse tarkvara ja riistvara hoolduse, andmeside ja hangete konsultatsioonide kulusid.

Finantsvara halduskuludes kajastatakse turuinfo ostukulu ja välisarvelduste teenustasu.

Avalike suhete ja trükiste kuludes kajastatakse avalike ürituste kulu, trükiste kulu, infoagentuuride, avaliku veebi ja sidusandmebaaside kulu, avalike suhete uuringute ja teabekampaaniate kulu ning keskpanga muuseumi kulu.

Lähetuskuludes kajastatakse töölähetusi Eesti Panga esindamisel ja koostöös rahvusvaheliste organisatsioonide ning finantsasutustega. 2024. aastal toimus 423 lähetust (2023. aastal 408 lähetust).

KIRJE 42 – PANGATÄHTEDE TOOTMISE TEENUSED

Eesti Pank osaleb koostöös teiste euroala keskpankadega europangatähtede tootmises. Igal aastal tuleb toota teatud kogus sularaha, mille EKP nõukogu euroala riikidele määranud on. Eesti Pank hankis europangatähed

ühishankega koostöös kaheksa teise euroala keskpangaga. 2024. aastal tasuti eurosüsteemi teise seeria 50euroste pangatähtede tootmise eest 656 744 eurot (2023. aastal 438 900 eurot).

KIRJE 43 – MUUD KULUD

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	2024	2023
Muud kulud	-1 319	-1 892
Meenemüntide ja numismaatiliste toodete valmistamine	-423	-1 184
Müntide valmistamine	-326	-221
Sularaharingluse korraldamine	-174	-91
Kulu põhivara allahindlusest/müügist	-65	-126
Kulu eelmistest perioodidest	-6	0
Muud kulud	-326	-270

KIRJE 44 – TULETISTEHINGUD

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	Kirje	31.12.2024	31.12.2023
Valuutavahetus- ja forvardtehingud	<i>17,27</i>		
Ost		1 346 827	1 488 357
Müük		-1 347 120	-1 487 684
Intressimäära futuuride lepinguline väärtus			
Ost		5 053	3 620
Müük		-22 211	-2 262

KIRJE 45 – TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

Rahvusvaheliste Arvelduste Pank

Alates 1930. aastast on eksisteerinud tinglik kohustus Rahvusvaheliste Arvelduste Panga vastu, mis tähendab 75% suurust sisse maksmata osa Šveitsi kuldfrankides nomineeritud Rahvusvaheliste Arvelduste Panga aktsiate eest. See summa oli 2024. aasta lõpul 700 798 eurot (2023. aasta lõpul 658 877 eurot, vt bilansi lisa kirje 15 „Muud finantsvarad“).

Pangatähtede valmistamine

2024. aasta lõpul ulatusid Eesti Panga lepingulised kohustused 2025. aastal pangatähtede valmistamiseks 630 480 euroni.